

Vår saksbehandler: Kjersti Botnan Larsen

Fylkesmenn
Fylkeskommuner
Kommuner
Statlige skoler
Private skoler med rett til statstilskudd

Udir-7-2010 – Informasjon om endringer i forskrift til opplæringsloven kapittel 20 og forskrift til privatskoleloven kapittel 4 - Foreldresamarbeid i grunnskolen og videregående opplæring

1 Innledning

Opplæringsloven § 1-1 første ledd slår fast at det skal være samarbeid mellom skole og hjem. Opplæringsloven § 13-3d omhandler også foreldresamarbeid. Paragraf 13-3d lyder:

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for samarbeid med foreldre, høvesvis i grunnskolen og i videregående opplæring. Organiseringa av foreldresamarbeidet skal ta omsyn til lokale tilhøve. Departementet gir nærmere forskrifter.

Tilsvarende plikt gjelder for private skoler med rett til statstilskudd, jf. privatskoleloven §§ 1-1 og 7-1d.

Kunnskapsdepartementet har fra 1.8.2010 fastsatt nærmere bestemmelser om skoleeiers plikt til å sørge for foreldresamarbeid i forskrift til opplæringsloven kapittel 20 og forskrift til privatskoleloven kapittel 4. Forskriftene presiserer og tydeliggjør innholdet i kravet til samarbeid mellom hjem og skole, og innebærer endringer både for grunnskolen og videregående opplæring.

2 Bakgrunn

Utdanningsdirektoratet ble i oppdragsbrev nr. 5/2009 fra Kunnskapsdepartementet bedt om å utarbeide forslag til endring i forskrift til opplæringsloven om foreldresamarbeid i videregående opplæring. Dette er et av flere tiltak for å redusere frafallet i videregående opplæring.

I St.meld. nr. 31 (2007-2008) *Kvalitet i skolen* er foreldresamarbeid i videregående opplæring pekt på som et viktig område som fremmer elevens læring. Her uttales det at:

Foreldre som støtter elevenes læring og som fremmer positive holdninger til skolen, bidrar til sitt barns faglige og sosiale utvikling. Et godt samspill mellom hjem og skole forutsetter at begge parter kommuniserer tydelig slik at skolens og de foresattes forventninger blir avklart og det ikke oppstår misforståelser.¹

Viktigheten av samarbeidet mellom hjem og skole ble også understreket av Stortinget i behandlingen av ny formålsbestemmelse for den offentlige grunnopplæringen. Kirke-, undervisnings- og forskningskomiteen understreket bl.a. at skolen må skaffe seg kunnskap om foreldrene som ressurs og anerkjenne at foreldrene spiller en viktig rolle for barns læring og

¹ St, meld. nr. 31 (2007-2008), side 33

Vår saksbehandler: Kjersti Botnan Larsen

utvikling. Regjeringen Stoltenberg II har i Soria Moria- erklæringen II på side 45 også understreket at "Samarbeidet mellom hjem og skole skal styrkes".

Forskningsbasert kunnskap om foreldrenes betydning for skoleprestasjoner gir gode argumenter for at skolen bør samarbeide nært og godt med foreldrene i grunnopplæringen. Nordahl understreker at samarbeidsforholdet skole-hjem er et vesentlig bidrag til skolens læringsmiljø.² I følge Bakken (2009) er det en sammenheng mellom læringsmiljø og skolens eget bidrag til elevenes skoleprestasjoner, og det er på skoler hvor læringsmiljøet er spesielt godt at elevenes resultater i særlig grad avviker positivt.³ Videre sier Hattie (2009) at det er foreldrenes forventninger til skoleprestasjoner som har sterkest innvirkning på elevenes motivasjon og innsats; dernest følger foreldrenes interesse for skolearbeid hjemme og på skolen, leksehjelp og dialog om skoleframgang. Dette betyr mye mer enn andre faktorer i familien, slik som sosioøkonomisk status. Hattie trekker også frem at mange foreldre er fremmedgjorte for skolen fordi de ikke forstår skolens språk. Derfor må skolen og hjemmene kommunisere, slik at de kan snakke samme språk og formidle de samme forventningene; slik at elevene slipper å leve i to verdener.⁴ Engelske studier⁵ knyttet til elevenes prestasjoner i skolen viser at for barn i 7-årsalderen er det foreldrene gjør hjemme, 6 ganger viktigere enn det som skjer på skolen. Ved 16-årsalderen ser det ut til at skolen er mer betydningsfull for læringsutbyttet enn foreldrene, men også i de senere tenårene er foreldrenes engasjement viktig. Foreldrenes oppfølging utgjør en forskjell for barn og unge sin skolegang, og foreldrene bør oppmuntres til engasjement og støtte overfor skolen.

3 Gjeldende rett

Det er foreldrene som har hovedansvaret for oppdragelsen av barna sine, mens skolen og lærebedriften har ansvaret for opplæringen, herunder faglig innhold, arbeidsmåter og organiseringen av opplæringen og at eleven får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Skolen har ansvar for å samarbeide med foreldrene om opplæringen for å skape forståelse for arbeidet som gjøres, og sikre nødvendig oppfølging.⁶ Opplæringsloven § 1-1 første ledd fastsetter at opplæringen i skole og lærebedrift skal være i samarbeid med og i forståelse med hjemmet. At samarbeid hjem – skole er omtalt i formålsbestemmelsen understreker at dette er et sentralt prinsipp i grunnopplæringen. Det fremgår av § 1-1 at samarbeidet gjelder både for opplæring i skole og opplæring i bedrift.

Samarbeid mellom hjem og skole er også regulert i andre bestemmelser i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven. Det må her skilles mellom bestemmelser om foreldremedvirkning i skolens brukerorgan og samarbeid med foreldrene til enkeltelever.

Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG)

Opplæringsloven kapittel 11 regulerer organ for brukermedvirkning. Paragraf 11-9 regulerer FUG. Formålet med FUG er presisert i forskrift til opplæringsloven kapittel 20. Med virkning fra 01.01.2009 ble FUGs mandat utvidet slik at dette i tillegg til grunnskolen også omfatter første året av videregående opplæring.

² Nordahl, T (2007): Hjem og skole. Hvordan skape et bedre samarbeid. Oslo: Universitetsforlaget

³ Bakken, A (2009): Ulikhet på tvers. Har foreldres utdanning, kjønn og minoritetstatus like stor betydning for elevers karakterer på alle skoler? Oslo: NOVA-rapport 8/2009.

⁴ Hattie, J (2009): Visible learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement. London & New York: Routledge.

⁵ Desforges, C (2003): The Impacts of Parental Involvement, Parental Support and Family Education on Public Achievement and Adjustment. London: Departement for Education and Skills.

⁶ Ot. prp. nr. 46 (2007-2008) side 29

Postadresse: Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO	Telefon: +47 23 30 12 00	E-post: post@utdanningsdirektoratet.no	Bankgiro: 7694 05 10879
Besøksadresser: Schweigaards gate 15 B, Oslo Britveien 4, Molde Parkgata 36, Hamar	Telefaks: +47 23 30 12 99	Internett: www.utdanningsdirektoratet.no	Org.nr.: NO 970 018 131 MVA

Dato: 26.08.2010

Vår saksbehandler: Kjersti Botnan Larsen

Foreldrenes medvirkning i skolens organer

Når det gjelder brukerorgan ved skoler og foreldrerepresentasjon er det kun i grunnskolen det er lovpålagt med forelderåd og foreldrerepresentasjon i samarbeidsutvalg og skolemiljøutvalg. I grunnskolen skal det oppnevnes et forelderåd ved hver skole, jf. § 11-4, hvor alle foreldrene som har barn på skolen er medlem. Forelderådet oppgaver er omhandlet i § 11-4 annet ledd. Forelderådet skal blant annet arbeide for å skape et godt samhold mellom hjem og skole. Forelderådet skal velge et arbeidsutvalg (FAU).

Det er understreket i Ot.prp. nr. 55 (2008-2009) at lovreguleringen av foreldresamarbeid i § 13-3d ikke er ment å skulle åpne for endringer i samarbeidsorganene. I videregående opplæring er elevene eldre og elevdemokratiet overtar her oppgavene som forelderådet og elevrådet har hatt i grunnskolen.

Foreldrenes rettigheter

Foreldrenes rettigheter er regulert flere steder i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven. Paragraf 13-3d er en generell regel som pålegger skoleeier å sørge for samarbeid mellom hjem og skole. Dette er en presisering av plikten til foreldresamarbeid som allerede følger av opplæringsloven § 1-1 og gjelder for hele grunnsopplæringen. Samarbeidet skal tilpasses lokale forhold. Det understrekes at denne plikten gjelder både for grunnskoler og videregående skoler, men at elevenes myndighetsalder innebærer at skoleeiers plikt overfor foreldrene faller bort når eleven blir myndig. Kunnskapsdepartementet understreket i Ot.prp. nr. 55 (2008-2009) i merknaden til § 13-3d at plikten til å sørge for samarbeid påhviler skoleeier, ikke foreldrene. Men at foreldrene deltar aktivt er en nødvendig forutsetning for at dette fungerer.

Foreldrene har også øvrige rettigheter i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven. Samarbeid mellom hjem og skole omtales også i Læreplanverket for Kunnskapsløftet i prinsipper for opplæringen på side 5-6. Dette utdypes ikke her.

3.1 Annen lovgivning

Skolens ansvar må utøves i samsvar med internasjonale menneskerettigheter samt annen lovgivning. Foreldrenes rettigheter overfor skolen følger av at de har foreldreansvar. Innholdet i foreldreansvaret er regulert i barneloven §§ 30 flg. I § 30 fremgår det at innholdet i foreldreansvaret er todelt. Det innebærer både en plikt til å ha omsorg for barnet og en rett til å bestemme for barnet i personlige forhold.

Foreldreansvaret må ses i sammenheng med bestemmelsene i barneloven §§ 31 -33 som regulerer barnets rett til medbestemmelse og selvbestemmelse. I § 31 er det fastsatt at etter hvert som barnet blir i stand til å danne seg egne synspunkt om det saken dreier seg om, skal foreldrene og andre som har med barnet å gjøre høre hva barnet har å si før det treffes avgjørelser om barnets personlige forhold. I tillegg til rett til medbestemmelse har barnet også rett til økende grad av selvbestemmelse frem til han/hun er myndig, jf. § 32. Innholdet i foreldreansvaret må tilpasses barnets alder og modenhet, slik at barnet når han/hun blir eldre får økende grad av medbestemmelse og selvbestemmelse, samtidig som foreldrenes omsorgsplikt og bestemmelsesrett gjelder.

Det er fastsatt i barneloven § 32 at barn som har fylt 15 år selv avgjør spørsmål om valg av utdanning. Dette innebærer at foreldrene ikke kan motsette seg at ungdommen velger bort videregående opplæring eller bestemme hvilket utdanningsprogram den unge skal søke på. Tilsvarende gjelder ved avbrudd av videregående opplæring. Men det understrekes at 15 år ikke er en generell skolerettslig myndighetsalder. Foreldreansvaret gjelder frem til fylte 18 år. I tillegg til å inneha foreldreansvaret, er foreldrene også barnets verger. Vergemålet inneholder

---

Postadresse:

Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO

Besøksadresser:

Schweigaards gate 15 B, Oslo

Britveien 4, Molde

Parkgata 36, Hamar

Telefon:

+47 23 30 12 00

Telefaks:

+47 23 30 12 99

E-post:

post@utdanningsdirektoratet.no

Internett:

www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:

7694 05 10879

Org.nr.:

NO 970 018 131 MVA

Dato: 26.08.2010

Vår saksbehandler: Kjersti Botnan Larsen

en rett og plikt til å ta seg av barnets midler og det å representere barnet rettslig, jf. vergemålsloven § 38. Barnet blir etter vergemålsloven § 1 myndig når det fyller 18 år.

4 Nærmere om forskrift til opplæringsloven kapittel 20

Merknader til kapitteloverskriften

Kapittel 20 er endret fra kun å omhandle Foreldreutvalget for grunnopplæringen til å omhandle foreldresamarbeid i hele grunnopplæringen. Endringen innebærer at overskriften på kapittel 20 er endret fra "Foreldreutvalget for grunnopplæringen" til "Foreldresamarbeid i grunnskolen og vidaregåande opplæring". Det understrekes at kapittel 20 kun gjelder for opplæring i skole. For lærlinger og lære kandidater gjelder den generelle plikten til foreldresamarbeid i opplæringsloven § 1-1.

Pliktene som er forskriftsfestet er minimumskrav og skoleeier kan velge et mer omfattende samarbeid. Dette er en del av det lokale handlingsrommet. Det er også mulig med lokale løsninger knyttet til hvordan pliktene i §§ 20-3 og 20-4 oppfylles.

§ 20-1 Formålet med foreldresamarbeid

Skolen skal sørgje for samarbeid med heimen, jf. opplæringslova § 1-1 og § 13-3d. Foreldresamarbeid skal ha eleven i fokus og bidra til eleven sin faglege og sosiale utvikling. Eit godt foreldresamarbeid er ein viktig ressurs for skolen for å styrkje utviklinga av gode læringsmiljø og skape læringsresultat som mellom anna fører til at fleire fullfører vidaregåande opplæring.

Merknad til § 20-1

Paragraf 20-1 regulerer formålet med foreldresamarbeid i hele grunnopplæringen. Bestemmelsen er ny og er en utdyping av opplæringsloven §§ 1-1 og 13-3d. Paragraf 20-1 presiserer at foreldresamarbeidet skal ha eleven i fokus. Foreldresamarbeid skal føre til god oppfølging av elevens faglige og sosiale utvikling. At både den faglige og sosiale utviklingen er omfattet er viktig. Begge elementene er viktig for elevens motivasjon og trivsel, og dermed viktige element for at eleven skal fullføre opplæringen. I siste punktum er det også understreket at et godt foreldresamarbeid er en viktig ressurs for skolen blant annet i arbeidet med å styrke gode læringsmiljø og for å skape læringsresultat som gjør at elevene fullfører videregående opplæring.

§ 20-2 Foreldreutvalet for grunnopplæringa

Foreldreutvalet for grunnopplæringa (FUG) er eit sjølvstendig rådgivande organ for departementet i saker om samarbeid mellom skole og heim. Mandatet til utvalet omfattar grunnskolen og første året av vidaregåande opplæring.

FUG skal arbeide for godt samarbeid mellom skole og heim, og skal vareta foreldra sine interesser i skolesamanheng.

Merknad til § 20-2

Det er ikke gjort noen realitetsendringer i denne bestemmelsen. Bestemmelsen er kun flyttet fra § 20-1 til § 20-2 og bestemmelsen kommenteres derfor ikke ytterligere her.

Postadresse:

Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO

Besøksadresser:

Schweigaards gate 15 B, Oslo

Britveien 4, Molde

Parkgata 36, Hamar

Telefon:

+47 23 30 12 00

Telefaks:

+47 23 30 12 99

E-post:

post@utdanningsdirektoratet.no

Internett:

www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:

7694 05 10879

Org.nr.:

NO 970 018 131 MVA

Dato: 26.08.2010

Vår saksbehandler: Kjersti Botnan Larsen

§ 20-3 Foreldresamarbeid i grunnskolen

Skolen skal halde kontakt med foreldra gjennom opplæringsåret.

Skolen skal i starten av kvart opplæringsår halde eit foreldremøte der foreldra informerast om skolen, innhaldet i opplæringa, medverkinga til foreldra, rutinar og anna som er relevant for foreldra.

Foreldra har minst to gonger i året rett til ein planlagd og strukturert samtale med kontaktlæraren om korleis eleven arbeider dagleg, og eleven sin kompetanse i faga. I tillegg skal kontaktlæraren samtale med foreldra om utviklinga til eleven i lys av opplæringslova § 1-1, generell del og prinsipp for opplæringa i læreplanverket. Samtalen skal klargjere korleis eleven, skolen og foreldra skal samarbeide for å leggje til rette for læringa og utviklinga til eleven. Eleven kan vere med i samtalen med foreldra. Når eleven har fylt 12 år, har han eller ho rett til å vere med i samtalen. Samtalen kan sjåast i samanheng med samtalen med eleven etter § 3-11 tredje ledd og halvårsvurdering i fag etter § 3-13.

Foreldra skal få munnleg eller skriftleg:

- a) varsling om eleven sitt fråvær*
- b) varsling dersom det er fare for at det ikkje er grunnlag for vurdering i fag, orden og oppførsel eller fare for at eleven kan få karakteren nokså godt eller lite godt i orden eller oppførsel, jf. § 3-7*
- c) informasjon om eleven og foreldra sine rettar og pliktar etter opplæringslova og forskrifta*
- d) anna viktig informasjon om eleven, med mindre denne er underlagt teieplikt etter anna lovgiving.*

Merknad til § 20-3

Paragraf 20-3 er delvis en videreføring av tidligere § 3-9 i forskrift til opplæringsloven, men inneholder også nye elementer i kontakten med hjemmet. Bestemmelsen har også endret overskrift fra "Kontakt med heimen i grunnskolen" til "Foreldresamarbeid i grunnskolen".

Paragraf 20-3 første ledd er en videreføring av § 3-9 første ledd. Her er det fastsatt at skolen skal ha kontakt med hjemmet gjennom opplæringsåret. Dette innebærer at det ikke er tilstrekkelig at de eneste gangene det er kontakt mellom skolen og foreldrene, er i samtaler som skisseres i annet ledd. Hensikten med dette er å sikre informasjonsutveksling mellom hjem og skole. Kontakten mellom hjem og skole er viktig for at foreldrene skal ha mulighet til å følge opp elevens faglige og sosiale utvikling. Det er skolen som har ansvaret for denne kontakten, men bestemmelsen sier ikke noe nærmere om hvordan dette skal skje. Dette avgjør skolen. Det understrekes også at det finnes en grense for hvor omfattende kontakt skolene kan pålegges å ha med foreldrene.

Paragraf 20-3 annet ledd er nytt og forskriftsfester et foreldremøte i oppstarten av hvert opplæringsår i grunnskolen. Dette er praksis ved de fleste skoler i dag. Det sies ikke noe om organiseringen av møtet. Dette er overlatt til skolene, men foreldremøte skal omhandle gitte tema; informasjon om skolen, innholdet i opplæringen, foreldrenes medvirkning, rutiner og annet som er relevant for foreldrene. Når det gjelder informasjon om skolen må denne tilpasses foreldregruppen. Foreldrene til elever på 1. årstrinn og 8. årstrinn vil ha behov for mer grunnleggende informasjon om skolen enn foreldrene til elever på årstrinn som har gått på skolen flere år. Sistnevnte gjelder der eleven bytter skole mellom 7. og 8. årstrinn. Videre er det viktig at foreldrene får nødvendig informasjon om innholdet i opplæringen.

Paragraf 20-3 tredje ledd er i det aller vesentligste en videreføring av § 3-9 annet ledd. Her gis foreldrene rett til en samtale to ganger i året. Det er kontaktlæreren som har ansvaret for samtalerne. Samtalerne kan gjennomføres på en slik måte at også andre lærere deltar i samtalen eller har ansvaret for å redegjøre for sitt fag. Samtalerne skal være planlagte og strukturerte, og skal for det første omhandle hvordan eleven arbeider daglig, og for det andre gjøre greie for

Postadresse: Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO	Telefon: +47 23 30 12 00	E-post: post@utdanningsdirektoratet.no	Bankgiro: 7694 05 10879
Besøksadresser: Schweigaards gate 15 B, Oslo Britveien 4, Molde Parkgata 36, Hamar	Telefaks: +47 23 30 12 99	Internett: www.utdanningsdirektoratet.no	Org.nr.: NO 970 018 131 MVA

Dato: 26.08.2010

Vår saksbehandler: Kjersti Botnan Larsen

hvordan eleven står i forhold til kompetansemålene i læreplanene for fag. Videre skal også samtalen omhandle elevens utvikling i lys av opplæringsloven § 1-1 og generell del og prinsipp for opplæringen i Læreplanverket for Kunnskapsløftet / Læreplanverket for Kunnskapsløftet - samisk. Dette innebærer at foreldresamtalen skal bestå av ulike elementer. Det kreves også i annet ledd at samtalen skal klarlegge hvordan eleven, skolen og foreldrene kan samarbeide for å legge til rette for elevens læring og utvikling. Dette innebærer at skolen og foreldrene i samtalen skal drøfte hvordan foreldrene kan bidra og hjelpe eleven med skolearbeidet. Bakgrunnen for dette er en intensjon om i større grad å involvere foreldrene i elevens læringsarbeid. I tredje ledd nest siste punktum gis eleven rett til å delta på samtalen fra fylte 12 år. Dette betyr at etter at eleven har fylt 12 år, kan verken foreldrene eller læreren nekte eleven å delta på samtalen. Dette har sammenheng med barns rett til å bli hørt. Det er fastsatt at også yngre barn kan delta på samtalen. Dette vil være aktuelt der skolen og foreldrene mener det er hensiktsmessig. Den andre parten vil kunne nekte dette. Det understrekes også at det ikke er oppstilt noen krav i forskriften om at foreldrene skal få en skriftlig rapport av innholdet i samtalen. Foreldrene vil få den nødvendige informasjonen muntlig og kan selv ta notater dersom de måtte ønske det. Det er ikke lenger et krav at skolen sender skriftlig melding til foreldrene i de tilfellene foreldrene ikke møter til samtalen. I tredje ledd siste punktum er det understreket at foreldresamtalen kan ses i sammenheng med samtalen med eleven etter forskrift til opplæringsloven § 3-11 tredje ledd eller halvårsvurderingen i fag etter § 3-13. Årsaken til dette er at foreldresamtalen, samtalen med eleven og halvårsvurderingen vil innebære mange av de samme vurderingene fra læreren og det er her mulig å finne lokale løsninger som gjør dette enklere.

Paragraf 20-3 fjerde ledd er ny. Her er det forskriftsfestet ulike former for informasjon foreldrene skal ha. Denne informasjonen kan gis enten skriftlig eller muntlig. Det vil være skolen som avgjør hva som er egnet form.

I bokstav a er det fastslått at foreldrene skal varsles om elevenes fravær. Med fravær siktes det til fravær som foreldrene ikke har levert skriftlig melding eller annen dokumentasjon til skolen om. Dette vil være fravær hvor eleven/foreldrene ikke har dokumentert årsaken til fraværet. At foreldrene får informasjon om fraværet til eleven er viktig for å følge opp eleven. I grunnskolen vil det skulle mindre til enn i videregående opplæring for at skolens plikt til å varsle foreldrene inntre. Årsaken til dette er at elever i grunnskolen har opplæringsplikt etter opplæringsloven § 2-1 og at foreldrene har ansvaret for at eleven oppfyller sin plikt. Dersom eleven har fravær fra den pliktige opplæringen, kan foreldrene straffes etter opplæringsloven § 2-1. Det kan også være aktuelt å varsle barneverntjenesten, jf. opplæringsloven § 15-3. Foreldrene har også en omsorgsplikt for barnet etter barneloven § 30. For å ivareta denne omsorgsplikten er det viktig at foreldrene gis informasjon dersom skolen har grunn til å tro at foreldrene ikke er kjent med at eleven ikke er på skolen. Skolen skal da varsle foreldre snarest mulig. Varslet må gis slik at foreldrene har en mulighet til å gripe fatt i fraværet.

I bokstav b er det presisert at foreldrene skal varsles dersom det er fare for at læreren ikke har grunnlag for vurdering av eleven i fag eller at eleven står i fare for å få karakteren nokså godt eller lite godt i orden eller i oppførsel. Dette er en plikt skolen allerede har etter forskriften § 3-7. Plikten er gjentatt her av pedagogiske grunner.

Bokstav c fastsetter at skolen skal gi foreldrene informasjon om foreldrenes rettigheter og plikter etter opplæringsloven og forskriften. Dette innebærer at foreldrene skal ha informasjon om hvilke plikter foreldrene har i grunnskolen som en konsekvens av at eleven har opplæringsplikt og hvilke rettigheter foreldrene har, for eksempel rett til å kreve fritak etter opplæringsloven § 2-3a, klagerett etter §§ 9a-2 og 9a-3 og rett til å kreve undersøkelser om eleven har behov for spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-4. Denne informasjonen kan

Postadresse:

Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO

Besøksadresser:

Schweigaards gate 15 B, Oslo

Britveien 4, Molde

Parkgata 36, Hamar

Telefon:

+47 23 30 12 00

Telefaks:

+47 23 30 12 99

E-post:

post@utdanningsdirektoratet.no

Internett:

www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:

7694 05 10879

Org.nr.:

NO 970 018 131 MVA

Dato: 26.08.2010

Vår saksbehandler: Kjersti Botnan Larsen

for eksempel gis på et foreldremøte, skolens hjemmeside eller på læringsplattformen som skolen bruker.

Bokstav d er generell og fastsetter at foreldrene også skal ha annen viktig informasjon om eleven. Dette kan for eksempel være informasjon om at eleven har problemer med å finne seg til rette i klassen/basisgruppen, om at eleven bråker i timen eller på andre måter bidrar et til dårlig psykososialt miljø. Skolen må være oppmerksom på at noen former for informasjon kan være underlagt taushetsplikt. Dette vil det særlig være aktuelt å vurdere på ungdomstrinnet, for eksempel i forbindelse med helsemessige forhold.

§ 20- 4 Foreldresamarbeid i vidaregående opplæring

Skolen skal halde kontakt med foreldra til elevar som ikkje er myndige etter verjemålslova § 1 gjennom heile opplæringsåret.

Skolen skal i starten av opplæringsåret på Vg1 og Vg2 halde eit foreldremøte der foreldra informerast om skolen, innhaldet i opplæringa, medverkinga til foreldra, rutinar og anna som er relevant for foreldra.

Foreldra til ikkje myndige elevar på Vg1 og Vg2 har første halvår av opplæringsåret rett til minst ein planlagd og strukturert samtale med kontaktlæraren om korleis eleven arbeider dagleg og eleven sin kompetanse i faga. I tillegg skal kontaktlæraren samtale med foreldra om utviklinga til eleven i lys av opplæringslova § 1-1, generell del og prinsipp for opplæringa i læreplanverket. Samtalen skal klargjere korleis eleven, skolen og foreldra skal samarbeide for å leggje til rette for læringa og utviklinga til eleven. Eleven har rett til å vere med i samtalen med foreldra. Samtalen kan sjåast i samanheng med samtalen med eleven etter § 3-11 tredje ledd og halvårsvurdering i fag etter § 3-13.

Foreldra til ikkje myndige elevar skal få munnleg eller skriftleg:

- a) varsling om eleven sitt fråvær*
- b) varsling dersom det er fare for at det ikkje er grunnlag for vurdering i fag, orden og oppførsel eller fare for at eleven kan få karakteren nokså godt eller lite godt i orden eller oppførsel, jf. § 3-7*
- c) informasjon om eleven og foreldra sine rettar etter opplæringslova og forskrifta*
- d) anna viktig informasjon om eleven, med mindre denne er underlagd teieplikt etter anna lovgiving.*

Merknad til § 20-4

Paragraf 20-4 er i sin helhet ny. Det var ingen regulering av foreldresamarbeid i videregående opplæring i forskriften tidligere. Bestemmelsen har de samme innholdsmessige elementene som § 20-3 for grunnskolen. Imidlertid må det i videregående opplæring skilles mellom elever som er myndige og elever som ikke er myndige.

Paragraf 20-4 første ledd slår fast at skolen skal holde kontakt med foreldrene til elever som ikke er myndige gjennom hele opplæringsåret. Dette innebærer at det ikke er tilstrekkelig med kontakt bare på foreldremøtet og foreldresamtalen. For elever som er myndige vil kontakten være med eleven selv i og med at eleven da har full selvbestemmelsesrett. Skolen må derfor ha en oversikt over hvilke elever som er myndige og ikke. Dette gjelder også i dag, se for eksempel forskriften § 3-7 der det er fastsatt at foreldrene skal varsles helt til eleven har fylt 18 år.

Paragraf 20-4 annet ledd er nytt. Dette tilsvarer forslag til § 20-3 annet ledd. Det foreslås at skolen skal avholde et foreldremøte ved oppstarten av opplæringsåret på Vg1 og Vg2. Vg2 er også inkludert siden foreldrene også her har foreldreansvar og har en viktig rolle i oppfølgingen av eleven. Det er også for videregående foreslått emner som skal omhandles i foreldremøtene. Disse er de samme som for grunnskolen.

Postadresse:
Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO
Besøksadresser:
Schweigaards gate 15 B, Oslo
Britveien 4, Molde
Parkgata 36, Hamar

Telefon:
+47 23 30 12 00
Telefaks:
+47 23 30 12 99

E-post:
post@utdanningsdirektoratet.no
Internett:
www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:
7694 05 10879
Org.nr.:
NO 970 018 131 MVA

Dato: 26.08.2010

Vår saksbehandler: Kjersti Botnan Larsen

Paragraf 20-4 tredje ledd gir foreldre en rett til en samtale med kontaktlærer første halvåret av Vg1 og Vg2. I denne samtalen skal det drøftes hvordan eleven arbeider i det daglige og elevens kompetanse i fagene. Dessuten skal elevens utvikling i lys av opplæringsloven § 1-1, generell del og prinsipper for opplæringen i Læreplanverket drøftes. Elever i videregående opplæring har alltid rett til å delta i samtalen. Det vil være mulig å se foreldresamtalen i sammenheng med halvårsvurderingen uten karakter og samtalen med eleven. Men det anbefales i videregående opplæring at foreldresamtalen og samtalen med eleven er to adskilte samtaler. Dersom elever på Vg1 eller Vg2 har fylt 18 år, faller plikten til samtale med foreldrene bort. Skolene kan også dersom de ønsker det velge å avholde flere foreldresamtaler enn forskriften pålegger. Dette er en del av den lokale handlefriheten som skisseres i opplæringsloven § 13-3d. Se for øvrig merknad til § 20-3 tredje ledd.

Paragraf 20-4 fjerde ledd er en opplisting av informasjon foreldrene skal ha. Det understrekes at etter eleven er fylt 18 år skal ikke skolen lenger gi foreldrene denne informasjonen. Elever over 18 år kan samtykke til at foreldrene får denne informasjonen.

I bokstav a er det slått fast at foreldrene skal varsles om elevenes fravær. Med fravær siktes det til fravær som foreldrene ikke har levert skriftlig melding til skolen om eller annen form for dokumentasjon. Dette vil være fravær hvor eleven/foreldrene ikke har dokumentert årsaken til fraværet. At foreldrene får informasjon om fraværet til eleven er viktig for å følge opp eleven. Hvor ofte skolen informerer foreldrene avgjøres av skolen. Informasjonen gis som varsel når elevens fravær er i ferd med å bli høyt eller skolen mener at foreldrene av andre grunner bør varsles om dette. Dette varselet må gis slik at foreldrene har en mulighet til å gripe fatt i fraværet. Dersom foreldrene kun får informasjon ved avslutningen av hvert opplæringshalvår kan dette være for sjelden.

Bokstav b presiserer at foreldrene skal varsles dersom det er fare for at læreren ikke har grunnlag for vurdering av eleven i fag eller at eleven står i fare for å få karakteren nokså godt eller lite godt i orden eller i oppførsel. Dette er en plikt skolen allerede har etter forskriften § 3-7. Plikten er gjentatt her av pedagogiske grunner.

Bokstav c fastslår at skolen skal gi foreldrene informasjon om foreldrenes rettigheter etter opplæringsloven og forskriften. Dette innebærer at foreldrene skal ha informasjon om hvilke rettigheter foreldrene har for eksempel etter § 20-4 og klagerett etter opplæringsloven §§ 9a-2 og 9a-3. Denne informasjonen kan for eksempel gis på et foreldremøte eller på skolens hjemmeside. Hvis foreldrene har tilgang til læringsplattformen som skolen bruker, kan denne informasjonen også legges her.

Bokstav d er generell i formuleringen og fastslår at foreldrene også skal ha annen viktig informasjon om eleven. Dette kan for eksempel være informasjon om at eleven har problemer med å finne seg til rette i klassen/basisgruppen, eleven bråker i timen eller på andre måter bidrar et til dårlig psykososialt miljø. Skolen bør også gi foreldrene informasjon dersom de mener eleven viser tegn til frafall. Skolen må være oppmerksom på at noen former for informasjon kan være underlagt taushetsplikt, for eksempel opplysninger om helsemessige forhold.

5 Nærmere om endringer i forskrift til privatskoleloven kapittel 4

Privatskoleloven § 7-1d og opplæringsloven § 13-3d og forskrifter gitt med hjemmel i disse bestemmelsene er så godt som likelydende. For merknader til kapittel 4 i forskrift til privatskoleloven vises det derfor til merknadene til forskrift til opplæringsloven kapittel 20 ovenfor.

Postadresse:

Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO

Besøksadresser:

Schweigaards gate 15 B, Oslo

Britveien 4, Molde

Parkgata 36, Hamar

Telefon:

+47 23 30 12 00

Telefaks:

+47 23 30 12 99

E-post:

post@utdanningsdirektoratet.no

Internett:

www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:

7694 05 10879

Org.nr.:

NO 970 018 131 MVA

Dato: 26.08.2010

Vår saksbehandler: Kjersti Botnan Larsen

Kapittel 4 om foreldresamarbeid i grunnskolen og videregående opplæring lyder som følger:

§ 4-1 Formålet med foreldresamarbeid

Skolen skal sørge for samarbeid med heimen, jf. privatskolelova § 1-1 og § 7-1d. Foreldresamarbeid skal ha eleven i fokus og bidra til god oppfølging av eleven sin faglege og sosiale utvikling. Eit godt foreldresamarbeid er ein viktig ressurs for skolen for å styrkje utviklinga av gode læringsmiljø og skape læringsresultat som mellom anna fører til at fleire fullfører vidaregåande opplæring.

§ 4-2 Kontakt med heimen i grunnskolen

Skolen skal halde kontakt med foreldra gjennom opplæringsåret.

Skolen skal i starten av kvart opplæringsår halde eit foreldremøte der foreldra informerast om skolen, innhaldet i opplæringa, medverkinga til foreldra, rutinar og anna som er relevant for foreldra.

Foreldra har minst to gonger i året rett til ein planlagd og strukturert samtale med kontaktlæraren om korleis eleven arbeider dagleg, og eleven sin kompetanse i faga. I tillegg skal kontaktlæraren samtale med foreldra om utviklinga til eleven i lys av privatskolelova § 1-1 og den læreplanen skolen har fått godkjend etter privatskolelova § 2-3. Samtalen skal klargjere korleis eleven, skolen og foreldra skal samarbeide for å leggje til rette for læringa og utviklinga til eleven. Eleven kan vere med i samtalen med foreldra. Når eleven har fylt 12 år, har han eller ho rett til å vere med i samtalen. Samtalen kan sjåast i samanheng med samtalen med eleven etter § 3-11 tredje ledd og halvårsvurdering i fag etter § 3-13.

Foreldra skal få munnleg eller skriftleg:

- varsling om eleven sitt fråvær
- varsling dersom det er fare for at det ikkje er grunnlag for vurdering i fag, orden og oppførsel eller fare for at eleven kan få karakteren nokså godt eller lite godt i orden eller oppførsel, jf. § 3-7
- informasjon om eleven og foreldra sine rettar og pliktar etter privatskolelova og forskrifta
- anna viktig informasjon om eleven, med mindre denne er underlagt teieplikt etter anna lovgiving.

§ 4-3 Kontakten med heimen i vidaregåande opplæring

Skolen skal halde kontakt med foreldra til elevar som ikkje er myndige etter verjemålslova § 1 gjennom heile opplæringsåret.

Skolen skal i starten av opplæringsåret på Vg1 og Vg2 halde eit foreldremøte der foreldra informerast om skolen, innhaldet i opplæringa, medverkinga til foreldra, rutinar og anna som er relevant for foreldra.

Foreldra til ikkje myndige elevar på Vg1 og Vg2 har første halvår av opplæringsåret rett til ein planlagd og strukturert samtale med kontaktlæraren om korleis eleven arbeider dagleg og eleven sin kompetanse i faga. I tillegg skal kontaktlæraren samtale med foreldra om utviklinga til eleven i lys av privatskolelova § 1-1 og den læreplanen skolen har fått godkjend etter privatskolelova § 2-3. Samtalen skal klargjere korleis eleven, skolen og foreldra skal samarbeide for å leggje til rette for læringa og utviklinga til eleven. Eleven har rett til å vere med i samtalen med foreldra. Samtalen kan sjåast i samanheng med samtalen med eleven etter § 3-11 tredje ledd og halvårsvurdering i fag etter § 3-13.

Foreldra til ikkje myndige elevar skal få munnleg eller skriftleg

- varsling om eleven sitt fråvær

Postadresse:
Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO
Besøksadresser:
Schweigaards gate 15 B, Oslo
Britveien 4, Molde
Parkgata 36, Hamar

Telefon:
+47 23 30 12 00
Telefaks:
+47 23 30 12 99

E-post:
post@utdanningsdirektoratet.no
Internett:
www.utdanningsdirektoratet.no

Bankgiro:
7694 05 10879
Org.nr.:
NO 970 018 131 MVA

Dato: 26.08.2010

Vår saksbehandler: Kjersti Botnan Larsen

- b) varsling dersom det er fare for at det ikkje er grunnlag for vurdering i fag, orden og oppførsel eller fare for at eleven kan få karakteren nokså godt eller lite godt i orden eller oppførsel, jf. § 3-7
- c) informasjon om eleven og foreldra sine rettar etter opplæringslova og forskrifta
- d) anna viktig informasjon om eleven, med mindre denne er underlagd teieplikt etter anna lovgiving.

Med vennlig hilsen

Annemarie Bechmann Hansen
divisjonsdirektør

Cathrine Børnes
avdelingsdirektør

Rundskrivet er offentliggjort på Utdanningsdirektoratets hjemmeside
<http://www.utdanningsdirektoratet.no> (Vis Rundskriv i menyen)